

SXEDIO.Q49

4.9.1992: Ο ΡΑΟΥΦ ΝΤΕΝΚΤΑΣ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΕΙ ΟΤΙ Ο ΜΠΟΥΤΡΟΣ ΓΚΑΛΙ ΤΟΝ ΕΙΧΕ ΑΠΕΙΛΗΣΕΙ ΟΤΙ ΤΩΡΑ ΗΓΕΙΤΟ ΕΝΟΣ ΠΟΛΥ ΙΣΧΥΡΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΠΑΡΝΕΙ ΟΠΟΙΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΗΘΕΛΕ

Ο Ραούφ Ντενκτάς είχε έντονες θέσεις στα διάφορα θέματα που θίγηκαν στον τελευταίο γύρο των συνομιλιών στη Νέα Υόρκη με τον Πρόεδρο Βασιλείου υπό τη αιγίδα του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ Μπούτρος Γκάλι και σε δηλώσεις του άφησε να εννοηθεί ότι δεν υποχώρησε ούτε σπιθαμή από τις θέσεις του.

Είπε επίσης ότι μετά τη διακοπή των συνομιλιών οι όροι της πλευράς του για λύση εξακολουθούν να υφίστανται και περιλαμβάνουν την εναλλασσόμενη Προεδρία, το συνεταιρισμό, τη διζωνικότητα και τη διατήρηση των εγγυήσεων της Τουρκίας.

Ακόμα υποστήριξε ότι η τουρκοκυπριακή πλευρά δεν είναι δυνατό να υποχρεωθεί να ζήσει στα πλαίσια μιας τάξης πραγμάτων που δεν μπορεί να αποδεχθεί με την ελεύθερη βούληση της και πρόσθεσε ότι στόχος της πολιτικής είναι να εξασφαλισθεί μια αποδεκτή και δίκαιη λύση του Κυπριακού προβλήματος με τους τουρκοκυπρίους να ζουν πλάϊ πλάϊ με τους ελληνοκυπρίους.

Ενας τέτοιος στόχος είπε ο Ραούφ Ντενκτάς μπορεί να επιτευχθεί μέσω ελεύθερων διαπραγματεύσεων μεταξύ των δυο πλευρών και μέσα στο πλαίσιο των καλών υπηρεσιών του Γενικού Γραμματέα.

Στον ίδιο τόνο ήταν και οι δηλώσεις των συνεργατών του Ραούφ Ντενκτάς **(17.8)**. Ο Πρόεδρος της ψευδοβουλής του καθεστώτος Χακκί Ατούν που αναπληρούσε το Ραούφ Ντενκτάς δήλωσε στη Λευκωσία ότι η Τουρκοκυπριακή πλευρά επέδειξε την καλή της θέληση και έδωσε ό,τι μπορούσε.

Δεν ήταν όμως, δυνατό, είπε, η Τουρκοκυπριακή

πλευρά να προχωρήσει πιο πέρα γιατί η διά της βίας αποδοχή μιας Ομοσπονδίας υπό τη μορφή που την επιθυμούν οι Έλληνες Κύπριοι είναι εκτός ζητήματος.

Ακόμα ο Ατούν μίλησε για αρνητική ατμόσφαιρα στη Νέα Υόρκη και επέρριψε ευθύνη στην Ελληνοκυπριακή πλευρά λέγοντας ότι για το λόγο αυτό ο Γενικός Γραμματέας υποχρεώθηκε να προχωρήσει σε επανεκτίμηση.

Εξ άλλου ο Πρωθυπουργός του καθεστώτος Ντερβίς Ερογλου δήλωσε την ίδια μέρα ότι στη διάρκεια των συνομιλιών είχαν ασκηθεί σαφείς και έντονες πιέσεις στην τουρκοκυπριακή πλευρά που υπερέβησαν τα εσκαμμένα κάθε διπλωματίας και ήταν αντίθετες με την αποστολή των Ηνωμένων Εθνών.

Κάτω από αυτές τις πιέσεις είπε ο Ερογλου στριμωχθήκαμε και αναγκαστήκαμε να παραδοθούμε.

Παρ' όλα αυτά οι Τουρκοκύπριοι, είπε ο Ερογλου, που ακολουθούσε πιο σκληρή στάση από όλους, έχοντας αποκτήσει την ανεξαρτησία και ελευθερία τους μετά από μεγάλο αγώνα για απελευθέρωση και επιβίωση, δεν θα υποκύψουν ποτέ σε πιέσεις.

Ο Ντενκτάς συνέχισε να επιμένει στους όρους του και τις επόμενες μέρες.

Στις **20** Αυγούστου καθ' οδόν προς τα κατεχόμενα στάθμευσε στην Κωνσταντινούπολη όπου προειδοποίησε το Συμβούλιο Ασφαλείας ότι αν πάρει απόφαση που θα καταφέρεται εναντίον των Τουρκοκυπρίων τότε θα τεθούν σε κίνδυνο οι διαπραγματεύσεις.

Αν στον επόμενο γύρο των συνομιλιών πρόσθεσε ο Ραούφ Ντενκτάς, η ελληνοκυπριακή πλευρά εμμείνει στις θέσεις της αξιώνοντας από την τουρκοκυπριακή πλευρά την παραχώρηση εδάφους που παρουσιάζεται στο χάρτη Γκάλι, χωρίς οποιαδήποτε προσέγγιση στις απόψεις της τουρκοκυπριακής πλευράς για το συνταγματικό, το αποτέλεσμα θα είναι προεξοφλημένο.

Και σαν έφθασε την ίδια μέρα στη Λευκωσία ο Ντενκτάς άρχισε να θέτει όρους προκειμένου να πάρει μέρος στον επόμενο γύρο των συνομιλιών παρ' όλον ότι είχε αποδεχθεί να πάρει μέρος στις **26** Οκτωβρίου

όπως είχε προγραμματισθεί.

Δήλωσε στους δημοσιογράφους στα κατεχόμενα ότι όπως πιστεύει οι αξιωματούχοι των Ηνωμένων Εθνών Οσκαρ Καμιλιόν και Γκούσταβ Φεϋσσέλ θα αρχίσουν μια διαδικασία στην Κύπρο πάνω στα σημεία που ήγειρε ενώ ανέφερε ότι η πλευρά του δεν θα δεχθεί όπως οι συνομιλίες αρχίσουν με το εδαφικό και το προσφυγικό.

Ο Ραούφ Ντενκτάς επανέλαβε τις απειλές του ότι θα αντιδράσει σε οποιοδήποτε ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας που θα τον υποχρεώνει να αποδεχτεί το χάρτη Γκάλι και πρόσθεσε ότι δεν θα δώσει τίποτε αν δεν πάρει αυτά που δικαιούται.

Πιο αναλυτικός για το τι συνέβη στον τελευταίο γύρο των συνομιλιών ήταν ο Ραούφ Ντενκτάς στην ομιλία του στη ψευδοβουλή του καθεστώτος του στις 4 Σεπτεμβρίου 1992.

Στην ομιλία του αυτή ο Ντενκτάς αποκάλυψε ότι ο Μπούτρος Γκάλι τον είχε απειλήσει ότι τώρα ηγείτο ενός πολύ ισχυρού Συμβουλίου Ασφαλείας που μπορούσε να παίρνει όποιες αποφάσεις ήθελε.

Ακόμα αποκάλυψε ότι ο Μπούτρος Γκάλι τον καλούσε να προβεί σε υποχωρήσεις στο εδαφικό υποσχόμενος του ότι θα πίεζε για υποχωρήσεις από την Ελληνική πλευρά στο συνταγματικό. Είπε ο Ντενκτάς στην ομιλία του:

Διεξάγω τις συνομιλίες αυτές με την εξουσία που μου δόθηκε. Ορισμένα μέλη αυτής της Συνέλευσης περιοδένουν σε χωριά λέγοντας ότι έχω ξεπεράσει την εξουσία μου δόθηκε. Η συνεδρία αυτή είναι ανοικτή για το λαό. Σας καλώ όλους ατομικά. Ελάτε και πέστε αυτά που έχετε να πείτε από αυτό το βήμα και θα απαντήσω. Θέλουμε μια απάντηση στο 28χρονο ερώτημα κατά πόσο μπορεί να σχηματισθεί μια ομοσπονδία. Καταβάλλουμε προσπάθειες για να δώσουμε μια απάντηση στο ερώτημα αυτό.

Καταβάλλουμε αυτές τις προσπάθειες γνωρίζοντας ότι κάθε διαπραγματευτικό σημείο που θα συμφωνηθεί από το διαπραγματευτή του λαού, από το

διαπραγματευτή σας, θα υποβληθεί για έγκριση από αυτή τη Συνέλευση.

Αν η συμφωνία η οποία θα επιτευχθεί δεν τύχει της έγκρισης της Συνέλευσης, αν η Συνέλευση δεν το υποβάλει σε δημοψήφισμα, αν ο λαός δεν την εγκρίνει στο δημοψήφισμα, τότε ασφαλώς τίποτα δεν θα ισχύει.

Επομένως όλη η ευελιξία που επιδεικνύεται αποβλέπει στο να διακριβωθεί κατά πόσο μπορεί να επιτυχθεί μια ισορροπία. Αν δεν επιδεικνύαμε αυτή την ευελιξία και αντίθετα κωλυσιεργούσαμε, τότε θα ήταν δυνατό να προβληθεί ο ισχυρισμός ότι η Τουρκία χρησιμοποιεί το Ντενκτάς και τη Συνέλευση ως όργανα για να κρατήσει το **36%** του εδάφους που κατέκτησε. Θα προβαλλόταν ο ισχυρισμός ότι η κατοχική Κυβέρνηση πρέπει να θεωρηθεί υπεύθυνη και να τιμωρηθεί. Το Κυπριακό πρόβλημα και πάλι θα εξακολουθούσε να υπάρχει όπως το παρουσιάζουν οι Ελληνοκύπριοι, για πολλά χρόνια και να γίνει ένα εμπόδιο για την Τουρκία. Αυτό το γεγονός δεν πρέπει να λησμονείται.

Η ευελιξία που δείξαμε σ αυτό το στάδιο θα εξαναγκάσει τους Ελληνοκυπρίους και το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών να διατυπώσουν σαφώς τη μορφή του ομοσποδιακού συντάγματος που θα προκύψει. Ας περιμένουμε να δούμε αν προσέγγισαν τις απόψεις μας, κατά πόσο υπάρχουν οι εγγυήσεις που επιδιώκουμε, κατά πόσο τα αιτήματά μας λήφθηκαν υπόψη ή αν θα υπάρξει μια τεχνητή συμφωνία σε μια προσπάθεια να ευχαριστηθούν οι Ελληνοκύπριοι. Ας δούμε τί θα συμβεί στους τουρκοκυπρίους με μια τέτοια τεχνητή συμφωνία.

Καθόμαστε στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων με πλήρη επίγνωση των δεινών αυτού του λαού στο παρελθόν καθώς και των μελλοντικών δεινών σε περίπτωση που υπογραφεί τεχνητή συμφωνία. Γι αυτό το λόγο κάνουμε υπομονή. Γι αυτό το λόγο δεν τραπήκαμε σε φυγή από το τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Ωστόσο παρακολουθούμε με κάθε ευαισθησία το παιχνίδι που παίζεται εναντίον μας σε όλες του τις λεπτομέρειες. Γι αυτό το λόγο εκείνοι που ισχυρίζονται ότι πλησιάζουμε σε θετική

συμφωνία που θα ικανοποιεί όλα τα αιτήματα μας, ότι η συμφωνία έχει εγκριθεί από τους Ελληνοκυπρίους και περιμένει τώρα την έγκριση του Ντενκτάς και ότι ο Ντενκτάς δεν επιθυμεί συμφιλίωση και συμφωνία που θα μας κάνει όλους πλούσιους θα πρέπει να γνωρίζουν ότι επωμίζονται μια μεγάλη ιστορική ευθύνη. Αν υπάρξει συμφωνία που να διασφαλίζει την ασφάλεια και ισότητα του λαού μας, τις εγγυήσεις και τις συνθήκες που επιθυμεί ο λαός μας τότε δεν υπάρχει λόγος να μην την υπογράψουμε. Θα υπογράψουμε μια τέτοια συμφωνία και τότε όλα θα είναι τέλεια.

Αυτό που βλέπουμε όμως είναι κάτι διαφορετικό. Αν οι Ελληνοκύπριοι δεν συμφωνήσουν πάνω στις αρχές που θέσαμε και αν η συναίνεση των Ελληνοκυπρίων δεν τεθεί γραπτώς τότε αυτό που θα έχουμε, ανεξάρτητα από το ποιες παραχωρήσεις κάμνουμε, θα είναι μια τεχνητή συμφωνία. Θα μας παρασύρει σε μεγάλες καταστροφές μέσα σε διάστημα δυο ή τριών χρόνων.

Είμαι εγγυητής του λαού μου και ο προασπιστής εναντίον μιας τέτοιας πιθανότητας. Ελπίζουμε, πιστεύουμε και γνωρίζουμε ότι η μητέρα πατρίδα είναι επίσης ο εγγυητής και ο προασπιστής μας. Η μητέρα πατρίδα θέλει μια διαρκή ισορροπημένη συμφωνία που θα παρέχει τις απαραίτητες εγγυήσεις, θα διατηρεί την αυτονομία και θα διασφαλίζει την ισότητα του Τουρκοκυπριακού λαού. Η μητέρα πατρίδα στεκόταν πάντοτε στο πλευρό μας σ' αυτά τα θέματα. Υπήρξε υπομονετική μέχρι το **1974** για να διευκολύνει μια τέτοια συμφωνία και να παρεμποδίσει μια καταστροφή για τους τουρκοκυπρίους. Όταν έγινε το τελευταίο κτύπημα το **1974** ήρθε για να μας σώσει θυσιάζοντας τα ίδια τα παιδιά της. Από τη μια έχουμε αυτά τα γεγονότα και από την άλλη έχουμε μερικούς ξένους που μαζί με μερικούς Τουρκοκυπρίους προσπαθούν να μας πιέσουν να καταλήξουμε σε ένα τεχνητό πακέτο. Δεν μπορούμε να καταλήξουμε σε τεχνητό πακέτο.

Στις συναντήσεις που είχαμε με τον κ. Βασιλείου αντιληφθήκαμε ότι δεν είχε έλθει στη Νέα

Υόρκη προετοιμασμένος να διεξαγάγει συνομιλίες. Αυτό που ανέμενε ο κ. Βασιλείου ήταν ότι ο Ντενκτάς, τον οποίο θεωρεί αδιάλλακτο, θα κτυπούσε το χέρι στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων και θα αρνείτο να επιδείξει ευελιξία σε οποιοδήποτε από τα θέματα και μετά από αυτό οι διαπραγματεύσεις θα διακόπτονταν. Τότε η Ελληνοκυπριακή πλευρά θα ήταν ελεύθερη να επιστρέψει ισχυριζόμενη ότι η Τουρκία δεν θα τερματίσει ποτέ την κατοχή ούτε και θα απαρνηθεί έδαφος. Θα έλεγαν ότι ο ισχυρισμός τους ότι η Τουρκία παρεμποδίζει την ειρήνη, που επιθυμούν και παρακαλούν να έχουν οι Τουρκοκύπριοι, είχε επαληθευθεί. Αυτό θα τους διευκόλυνε να συνεχίσουν τα συνωμοτικά σχέδια τους για ακόμα μερικά χρόνια. Αυτή τη φορά θα ήταν πιο ελεύθεροι να προωθήσουν τα σχέδια τους εξοπλισμένοι με το χάρτη Γκάλι.

Αφού έχουν το χάρτη Γκάλι μπορούν να περιμένουν για ακόμα τρία, πέντε ή δέκα χρόνια. Τότε στόχος θα είναι να αναγκάσουν τους Τουρκοκυπρίους να αποδεχθούν το χάρτη όπως επιμένουν και τώρα στην αποδοχή του χάρτη Γκάλι και λένε ότι οι συνομιλίες δεν μπορούν να επαναληφθούν εκτός αν ο χάρτης γίνει αποδεκτός. Μας είπαν στη Νέα Υόρκη: Επιδείξτε ευελιξία σε αυτά τα δυο θέματα δηλαδή στο εδαφικό και προσφυγικό και τότε μπορούμε να προχωρήσουμε με γοργό ρυθμό στο συνταγματικό.

Είναι γνωστό ότι οι αμερικανοί είχαν παίξει σημαντικό ρόλο στο παρασκήνιο κυρίως για προετοιμασία των συνομιλιών και του χάρτη του Μπούτρος Γκάλι.

Τότε θα είμαστε με το μέρος σας όσον αφορά τα αιτήματά σας. Να είστε σίγουροι ότι θα ασκήσουμε πίεση στους Ελληνοκυπρίους. Αν επιτευχθεί αναβολή με κοινή συναίνεση τότε μπορείτε να είστε βέβαιοι ότι δεν θα υιοθετηθεί κανένα ψήφισμα πίσω από την πλάτη σας. Εκείνοι που μας έδωσαν όλες αυτές τις διαβεβαιώσεις αποφάσισαν να αναβάλουν τις συνομιλίες μόλις φθάσαμε στο συνταγματικό. Και εμείς είμαστε υπέρ της αναβολής γιατί η ένταση είχε προσλάβει αφόρητες διαστάσεις. Προέκυψε η ανάγκη να

επιστρέψουμε και να διαβουλευθούμε με το λαό μας, με σας.

Είχαμε αποφασίσει να αναβάλουμε τις συνομιλίες και ετοιμαζόμαστε να εγκαταλείψουμε τη Νέα Υόρκη όταν μάθαμε ότι ο Βασιλείου είχε αρχίσει επαφές για να πετύχει την έγκριση ψηφίσματος. Πραμείναμε στη Νέα Υόρκη για ακόμα δυο μέρες μετά που είχαμε στείλει πίσω τους συναδέλφους μας. Μας είπαν ότι κανένα ψήφισμα δεν θα υιοθετείτο. Μας το είπαν έμμεσα. Μας είπαν ότι κατά πάσα πιθανότητα δεν θα υιοθετείτο ψήφισμα και αν υιοθετείτο δεν θα ήταν επιζήμιο. Εμείς τους είπαμε: Γνωρίζετε τη θέση μας. Αν εγκριθεί ψήφισμα που να μας καθιστά υπεύθυνους, αν εγκριθεί ψήφισμα υπέρ των Ελληνοκυπρίων, ψήφισμα που να υποστηρίζει το χάρτη Γκάλι, τότε πρέπει να ξέρετε ότι θα είναι δύσκολη η επιστροφή μας στη Νέα Υόρκη. Αυτά τους είπαμε και μετά φύγαμε.

Λίγες μέρες μετά την αναχώρησή μας ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών υπέβαλε την Έκθεση του. Συμπεριέλαβε και το χάρτη στην έκθεση του, παρά τα αιτήματα και τις προειδοποιήσεις μας. Η Έκθεση και ο Χάρτης εγκρίθηκαν στο ψήφισμα παρά τα αιτήματα και τις προειδοποιήσεις μας. Όταν διαβάσετε την Έκθεση και το ψήφισμα προσεκτικά θα δείτε ότι αυτή τη φορά καλούμαστε με ελάχιστες αλλαγές. Είναι προφανές ότι τα θέματα που μας ενδιαφέρουν δεν είναι διαπραγματεύσιμα.

Σε μια προσπάθεια να μας πάρουν ξανά στη Νέα Υόρκη μπορεί να μας πουν ότι όλα τα θέματα είναι ανοικτά προς συζήτηση. Υπήρξαμε κάποτε θύματα ενός τέτοιου παιχνιδιού. Δεν θέλουμε να ξαναβρεθούμε στην ίδια θέση για δεύτερη φορά. Έτσι καλέσαμε τον κ. Καμιλιόν και τον πληροφόρησαμε για τις επιφυλάξεις μας. Τον πληροφόρησαμε για την επιθυμία μας να συζητήσουμε και να φθάσουμε με συμφιλίωση στην Κύπρο πάνω σε έξι άρθρα που υποβάλαμε στο Γενικό Γραμματέα. Τον πληροφόρησαμε με κάθε ειλικρίνεια ότι εάν πάμε στη Νέα Υόρκη χωρίς να υπάρχει ικανοποιητική κατάληξη σ' αυτά τα θέματα και εάν στη Νέα Υόρκη υπογράψουμε ό,τιδήποτε μας υποβληθεί υπό

το πρόσχημα της διεξαγωγής διαπραγματεύσεων δεν μπορούμε με κανένα τρόπο να πετύχουμε ομοσπονδιακή λύση.

Θέλω να αναφερθώ σ ένα θέμα για να κάνω εσάς και το λαό να καταλάβετε το λόγο για τον οποίο επιμένουμε τόσο πολύ σ αυτά τα σημεία. Σας υποβάλλω το ακόλουθο ερώτημα: Δεν αναγνωρίζετε την ΤΔΒΚ. Δεν αναγνωρίζουμε τη Δημοκρατία, στην οποία αναφέρεστε ως Κυπριακή Δημοκρατία. Βρήκατε μια φόρμουλα μέσα στη διαπραγματευτική διαδικασία. Είπατε ότι το θέμα της αναγνώρισης πρέπει να τεθεί κατά μέρος. Και καλέσατε τους ηγέτες των δυο κοινοτήτων να συντηθούν και να συνομιλήσουν. Παίζουμε αυτό το παιγνίδι για πολλά χρόνια τώρα. Οι δυο ηγέτες συνομιλούν. Τώρα, αν υπογράψουμε μια συμφωνία μέσα στα πλαίσια του εγγράφου σας, αν το υπογράψουμε χωρίς οποιεσδήποτε αλλαγές, θέλουμε να ξέρουμε τί θα συμβεί.

Θα γίνει ένα δημοψήφισμα. Ποιος θα το κάμει; Οι δυο ηγέτες. Τώρα σκεφθείτε: Με ποια εξουσία; Με βάση ποιο νόμο θα κληθεί ο λαός να ρίξει τη ψήφο του; Τί θα προνοεί αυτός ο νόμος; Ποιος θα ψηφίσει αυτό το νόμο; Σ αυτό το σημείο δεν θα έχετε οποιαδήποτε υπαλλακτική λύση παρά να αναγνωρισθούν οι δυο πλευρές ακόμη και στιγμιαία. Δεν υπάρχει άλλη θεραπεία. Θα μας αναγνωρίσετε και τότε η **28**χρονη ύπαρξη μας θα έχει ένα νόμιμο διεθνές καθεστώς. Πρέπει να μας αναγνωρίσετε ώστε να είναι δεσμευτική η υπογραφή μας και για να είναι έγκυρο το δημοψήφισμα. Δεν έχετε άλλη επιλογή. Δεν μπορείτε να το παρακάμψετε και αυτό. Αυτό αποτελεί δικαίωμα μας. Δεν ζητούμε τίποτα από σας. Είχαμε το δικαίωμα να σας πούμε ότι δεν καθόμαστε στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων με τους Ελληνοκυπρίους χωρίς την αναγνώριση.

Είχαμε αυτό το δικαίωμα από την αρχή. Δεν το ασκήσαμε για να μην κατηγορηθεί η Τουρκία για κατοχή. Δεν ασκήσαμε αυτό το δικαίωμα για να επιδείξουμε καλή θέληση. Αυτό ήταν λάθος. Ήταν λάθος

γιατί σας δώσαμε την ευκαιρία να μην αναγνωρίζετε την ύπαρξη μας. Δεν προτιθέμεθα να επαναλάβουμε αυτό το λάθος. Δεν θα το επαναλάβουμε στο δρόμο μας για επίτευξη μιας συμφωνίας. Δεν θα το επαναλάβουμε υπό οποιαδήποτε πίεση, γιατί αυτό θα ισοδυναμούσε με καταδίκη του λαού μας.

Σας καλώ να σκεφθείτε. Ας υποθέσουμε ότι υπογράψαμε εκείνο που θέλετε. Ας υποθέσουμε ότι βρήκατε ένα τεχνητό τρόπο για διεξαγωγή δημοψηφίσματος. Ας υποθέσουμε ότι βρήκατε ένα τεχνητό τρόπο που δεν είναι ούτε νόμιμος ούτε έγκυρος. Ας υποθέσουμε ότι το βρήκατε και μας υποχρεώσατε να το δεχθούμε. Ας υποθέσουμε ότι έγινε το δημοψήφισμα και ότι ο λαός ψήφισε υπέρ. Τί θα συμβεί τότε; Τότε θα δημιουργηθούν αντιπροσωπείες για σύνταξη ενός συντάγματος και για να ασχοληθούν με τις άλλες πτυχές. Δόθηκε περίοδος **18** μηνών. Ποιος θα διορίζει, ελέγχει και καθοδηγεί αυτές τις αντιπροσωπείες το διάστημα αυτό; Σε ποιον θα υποβάλλουν έκθεση αυτές οι αντιπροσωπείες; Η Κυπριακή Δημοκρατία θα συνεχίσει το δρόμο της και η ελληνοκυπριακή πλευρά θα εξακολουθήσει να εξαπατά ολόκληρο τον κόσμο και να εξοπλίζεται. Οι ηγέτες της ΤΔΒΚ από την άλλη θα συνεχίζουν να διεξάγουν ομιλίες ανεξάρτητα αν το κράτος τους αναγνωρίζεται ή όχι. Είναι αυτό που θα πει ο κόσμος. Νομίζετε ότι μπορείτε να κάνετε κάτι τέτοιο και να τη γλυτώσετε; Νομίζετε ότι ο Τουρκοκυπριακός λαός θα το ανεχθεί;

Ας υποθέσουμε ότι αυτές οι διαπραγματεύσεις διακόπτονταν ως αποτέλεσμα κάποιας Ελληνοκυπριακής δικαιολογίας. Είχαν προσφύγει σε τέτοια μέτρα στο παρελθόν. Οι διαπραγματεύσεις διακόπηκαν το **1986** και επαναλήφθηκαν το **1992**. Ας υποθέσουμε ότι διακόπτονται. Τί θα συμβεί τότε; Η Κυπριακή Δημοκρατία θα συνεχίσει την πορεία της, επωφελούμενη από όλα τα πλεονεκτήματα. Θα εδραιωθεί, θα εξοπλιστεί και θα συνεχίσει να διεκδικεί ιδιοκτησία πάνω σε ολόκληρη τη νήσο και οι Τουρκοκύπριοι θα συνεχίσουν τη σημερινή ύπαρξη

τους κάτω από καθεστώς εμπάργκο, όπου η νεολαία τους δεν θα μπορεί να παίρνει μέρος σε διεθνή αθλητικά γεγονότα. Νομίζετε ότι αυτό είναι δυνατό; Είναι δίκαιο;

Εκφράζουμε αυτές τις απόψεις από πολύ καιρό. Ζητήσαμε όπως η πρόνοια για μεταβατική Κυβέρνηση στο έγγραφο του **1976** περιληφθεί και σ' αυτό το έγγραφο. Ομως αυτό δεν έγινε. Αυτή η πτυχή, η οποία είναι αναπόφευκτη από την άποψη των διεθνών κανόνων και των πραγματικοτήτων στην Κύπρο, δεν περιελήφθη σ' αυτό το έγγραφο για να ευχαριστηθεί η Ελληνοκυπριακή πλευρά και ο κ. Βασιλείου. Τώρα αναμένεται από εμάς να υπογράψουμε αυτό το έγγραφο και αργότερα να παρακαθήσουμε στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, με ένα τεχνητό τρόπο. Αυτό ισοδυναμεί με κοροϊδία για το λαό μας. Αναμένεται από εμάς να πραγματοποιήσουμε δημοψηφίσματα χωρίς την αναγνώριση της Συνέλευσης και των νόμων μας. Ο λαός μας αναμένεται να συμμετάσχει σε ένα τέτοιο δημοψήφισμα και να ψηφίσει υπέρ ή εναντίον. Τί θα συμβεί αν η Ελληνοκυπριακή πλευρά ψηφίσει εναντίον; Τί θα συμβεί αν η πλευρά μας πει όχι; Η Κυπριακή Δημοκρατία θα συνεχίσει την πορεία της και η ΤΔΒΚ θα είναι καταδικασμένη.

Δεν είναι αυτό που μας αξίζει. Πρέπει με μια φωνή με ποιοίτηση να εξηγήσουμε αυτές τις πραγματικότητες στον κόσμο. Αν εκφράσουμε διαφορετικές απόψεις θα ενισχύσουμε μόνο εκείνους οι οποίοι ισχυρίζονται ότι είμαστε αντίθετοι στην υπογραφή μιας συμφωνίας. Επαναλαμβάνουμε για αρκετό καιρό τις απόψεις μας πάνω στα θέματα αυτά. Είμαστε υπέρ της επίτευξης μιας συμφωνίας σ' αυτά τα θέματα στην Κύπρο πριν τις **26** Οκτωβρίου.

Η εδαφική παραχώρηση του **29%** μας έμεινε από το **1986**. Για ποιο λόγο; Όταν δεν καταφέραμε να καταλήξουμε σε μια συμφωνία πακέτο μας είπαν- και οι αμερικανοί υπέβαλαν γραπτώς τόσο σε μας όσο και στην Τουρκία το ακόλουθο: Μην ανησυχείτε. Αν δεν επιτευχθεί συμφωνία- πακέτο τίποτα δεν είναι

δεσμευτικό. Σας υποσχόμαστε ότι είστε απόλυτα ελεύθεροι. Αυτό είναι που μας έλεγαν τότε. Τότε για ποιο λόγο μας έμεινε αυτό το ποσοστό; Γιατί κάποια στιγμή θεωρήθηκε κατάλληλο, δυνατό και αναγκαίο να επιλυθεί το Κυπριακό πρόβλημα σύμφωνα με τις συνθήκες **70-30%** που υπήρχαν στο νησί. Η Τουρκία ήταν ένα από τα μέρη που συμφώνησαν σε αυτές τις συνθήκες. Αργότερα ο κόσμος αναγκάστηκε να δεχθεί αυτό το ισοζύγιο. Είναι για αυτό το λόγο που μας έμεινε. Είναι για αυτό το λόγο που, όταν μας είπαν να είμαστε ευέλικτοι, συμφωνήσαμε να δείξουμε ευελιξία μέχρι το σημείο αυτό, με τη σύμφωνη γνώμη της Τουρκίας. Είναι χρήσιμο για όλους να γνωρίζουν αυτή την πραγματικότητα.

Με άλλα λόγια, αν πρόκειται να επιτύχουμε εκείνο που θέλουμε στο συνταγματικό, πρέπει να επιδείξουμε ευελιξία στο εδαφικό. Αν δεν πρόκειται να επιτύχουμε εκείνο που θέλουμε, αν δεν μας δώσουν εκείνο που θέλουμε, τότε θα συνεχίσουμε όπως τώρα. Αυτή είναι η φόρμουλα. Επομένως, μέχρι τώρα δεν δόθηκε τίποτα, ούτε έχει ληφθεί τίποτα. Υπήρξε όμως μια αλλαγή. Ο Γενικός Γραμματέας είπε ότι αυτό το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών δεν είναι εκείνο που ξέραμε στο παρελθόν. Αυτό το Συμβούλιο Ασφαλείας είναι πολύ ισχυρό. Είναι σε θέση να κάνει ο,τιδήποτε θέλει χωρίς καν να με ρωτήσει. Μπορεί να υιοθετήσει οποιοδήποτε ψήφισμα θέλει. Δέστε τι έκανε στο Ιράκ. Δέστε τι έκανε στη Λιβύη. Με άλλα λόγια, σας τονίζω, παρακαλώ δεχθείτε το έγγραφο μου. Δεν θα χάσετε τίποτα αν το αποδεχθείτε. Να τι μας είχε πει.

Κατά κάποιο τρόπο προσπάθησε να παρουσιάσει το Συμβούλιο Ασφαλείας σαν τα λιοντάρια που καταβρόχθιζαν τους σκλάβους κατά τη ρωμαϊκή εποχή. Με άλλα λόγια, είτε κάνετε ό,τι σας λέμε, είτε σας ρίχνουμε στα λιοντάρια.

Τώρα ας δούμε τί είπα εγώ στο Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών: Είστε ισχυροί. Αυτή η

δύναμη είναι οπωσδήποτε ευεργετική και έγκυρη από την άποψη της παγκόσμιας ειρήνης. Αν, όμως, δεν δείχνετε ευαισθησία ανάλογη και για τα ανθρώπινα δικαιώματα και ελευθερίες μέσα στα πλαίσια των πραγματικότητων στις χώρες για τις οποίες ενδιαφέρεστε, τότε ο κόσμος είναι καταδικασμένος να βρεθεί σε πολύ άσχημη κατάσταση. Θα αφεθούμε τότε στη δικτατορία του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών. Το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών ποτέ και σε κανένα μέρος του κόσμου δεν ετοίμασε σύνταγμα για ένα έθνος ή ένα λαό.

Καταβάλλονται απόπειρες να ετοιμάσουν ένα σύνταγμα για μας. Το Συμβούλιο υιοθέτησε ένα ψήφισμα που προβλέπει ότι οι δυο πλευρές ασκώντας την ελεύθερη βούληση τους και χωρίς οποιαδήποτε πίεση θα λύσουν το Κυπριακό. Όμως το ψήφισμα 774 παρεμποδίζει την ελεύθερη βούληση του λαού μας και την αντικαθιστά με τη θέληση του Συμβουλίου Ασφαλείας. Αυτό το ψήφισμα μας απειλεί, εκτός αν δεχθούμε εκείνο που μας επιβάλλεται. Αυτό δεν το δεχόμαστε. Με καλή θέληση και μεγάλο σεβασμό είμαστε υποχρεωμένοι να υπερασπίσουμε τα δικαιώματα μας έναντι των μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας. Λέγεται ότι δεν μπορούμε να προκαλέσουμε το Συμβούλιο Ασφαλείας. Εχουμε πλήρη επίγνωση του γεγονότος αυτού. Το να προκαλέσουμε ένα τόσο ισχυρό Οργανισμό θα ισοδυναμούσε με μωρία. Το να υποκύψουμε σε ένα ψήφισμα που στερείται οποιασδήποτε βάσης και είναι αντίθετο με την πραγματικότητα και το δίκαιο, είναι προσβλητικό και ταπεινωτικό. Δεν είναι ενέργεια που ταιριάζει σε άνθρωπο. Ο λαός μας, που αντιστάθηκε στα Ελληνικά και Ελληνοκυπριακά όπλα, γνωρίζει οπωσδήποτε πως να αντισταθεί σε ένα τέτοιο ψήφισμα.

Συνεχίζουμε την άσκηση αυτή που αποσκοπεί στο να διακριβώσει κατά πόσο οι δυο κοινότητες μπορούν να βρεθούν μαζί σε συνθήκες ισότητας. Το μεγαλύτερο εμπόδιο στην άσκηση αυτή ήταν το ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας που προβλέπει ότι ο Ελληνοκύπριος συνεταιίρος, είναι η νόμιμη Κυβέρνηση

της Κύπρου, ένα ψήφισμα το οποίο παραγνωρίζει όλα τα δίκαια και τους νόμους. Πρέπει να καταλάβουν το γεγονός αυτό. Με πλήρη επίγνωση της αδικίας που διέπραξαν πρέπει στα μέτρα που θα λάβουν στο μέλλον να επιτύχουν μια ισορροπημένη κατάσταση που να εξαλείψει αυτή την αδικία.

Γνωρίζω προσωπικά τα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας. Είναι όλοι αξιολύβαστα πρόσωπα και τρέφω το μεγαλύτερο σεβασμό προς αυτούς. Είναι όμως ταυτόχρονα οι αντιπρόσωποι των Κυβερνήσεων τους. Έχουν την ευθύνη να πληροφορήσουν τις Κυβερνήσεις τους για τις πραγματικότητες και να αποτρέψουν τη διάπραξη ακόμη μιας αδικίας σε βάρος αυτού του λαού. Δεν μπορούν να συνεχίζουν το δρόμο τους έχοντας δεμένα τα μάτια και χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τις πραγματικότητες, ισχυριζόμενοι ότι αυτές είναι οι οδηγίες που έλαβαν".

Παρά την αποτυχία και του δεύτερου γύρου των συνομιλιών για το Κυπριακό ο Νέλσον Λέτσκοι, ο αποχωρήσας ειδικός συντονιστής για το Κυπριακό στο αμερικανικό Υπουργείο Εξωτερικών, παρουσιάστηκε ικανοποιημένος από την πορεία των συνομιλιών και σε δηλώσεις του στις 20 Αυγούστου ανέφερε ότι ο χάρτης του Γενικού Γραμματέα για το εδαφικό αντιπροσωπεύει δίκαιη ισορροπία συμφερόντων στην Κύπρο.

Είπε επίσης ότι ο χάρτης είναι αναπόσπαστο μέρος των προτάσεων του Γενικού Γραμματέα τις οποίες οι Ηνωμένες Πολιτείες υποστηρίζουν και αποτελεί μια δίκαιη βάση για διαπραγματεύσεις.

Ο Λέτσκοι που μιλούσε στην Αθηναϊκή εφημερίδα "Καθημερινή" είπε ότι η Μόρφου θα αποτελέσει ένα σημαντικό θέμα των συνομιλιών και τώρα και στο μέλλον και άφησε να εννοηθεί ότι η χώρα του υποστήριζε όπως ο χάρτης του Μπούτρος Γκάλι υιοθετηθεί από το Συμβούλιο Ασφαλείας, ώστε να γίνει επίσημο πια έγγραφο και αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος της Δέσμης Ιδεών και να μη μπορεί ο Ντενκιάς να ξεφύγει.

Αυτό θα αποτελούσε μια έμμεση πίεση στο

Ντενκτάς για να προβεί σε υποχωρήσεις στο εδαφικό.

Ο Λέτσκι ανέφερε ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν μπορούσαν να ασκούν πιέσεις αλλά να συμβουλεύουν.

Ωστόσο, σε σχετική ερώτηση για το χάρτη έδωσε μέσα από την απάντηση του τέτοιες λεπτομέρειες που αποδείκνυε σαφώς ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες είχαν παίξει σημαντικό ρόλο στην ετοιμασία του χάρτη. (Αργότερα ο Λέτσκι (Οκτώβρης 1994), είχε αναφέρει σε ομιλία του σε συνέδριο της Ουάσιγκτων ότι στην ετοιμασία της Δέσμης και του Χάρτη είχαν παίξει σημαντικό ρόλο εκτός από τις Ηνωμένες Πολιτείες, η Βρετανία και ο Καναδάς, όπως επίσης και τα Ηνωμένα Έθνη).

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ο Γενικός Γραμματέας είχε ζητήσει από τα δυο μέρη να φθάσουν έτοιμα για μεγάλες αποφάσεις, αλλά κατά τα φαινόμενα ο κ. Ντενκτάς δεν ήταν έτοιμος, κάτι που απογοήτευσε πολλούς, κυρίως γιατί οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν τον πίεσαν περισσότερο.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Νομίζω ότι οι δυο πλευρές έφθασαν στη Νέα Υόρκη έτοιμες για μεγάλες αποφάσεις. Πολλά εξαρτήθηκαν από την ίδια τη φύση των χωριστών συνομιλιών, κατά τις οποίες ο Γενικός Γραμματέας συνομιλούσε πρώτα με τον ένα και ύστερα με τον άλλο, που δεν αποτελεί καθόλου αποτελεσματική μέθοδο διαπραγματεύσεων. Αλλά ο Γενικός Γραμματέας πίστευε ότι αυτή η διαδικασία ήταν απαραίτητη μέχρις ότου να φθάσουν οι δυο πλευρές σε ακτίνα συμφωνίας. Δεν θέλω να αμφισβητήσω αυτή την απόφαση, αλλά οδήγησε σε πιο αργούς ρυθμούς, λιγότερα αποτελέσματα και πιο πολλές εκκρεμότητες.

Τώρα πάντα τίθεται το θέμα των αμερικανικών πιέσεων, που νομίζω ότι παρεξηγείται σε ολόκληρη τη Μεσόγειο και αλλού, ίσως. Είμαστε σε θέση να υποδείξουμε και όχι να πιέσουμε. Μιλήσαμε και στις δυο πλευρές. Ξεκαθαρίσαμε τη θέση μας. Παρουσιάσαμε τις υποδείξεις μας ευθύς, ανοικτά και ειλικρινά. Και νομίζω ότι εισακουσθήκαμε. Νομίζω ότι η τουρκική

πλευρά επιθυμούσε τη συμφωνία και η αποτυχία σ αυτές τις συνομιλίες την απογοήτευσε όσο και την ελληνική.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Υπάρχει μια βασική διαφορά μεταξύ των δυο πλευρών, σχετικά με το χάρτη του ΟΗΕ, τον οποίο αρνείται ο Ντενκτάς. Είναι ο χάρτης τμήμα της Δέσμης των απόψεων του Γενικού Γραμματέα και είναι ένας δίκαιος χάρτης, κατά τη γνώμη σας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ : Ο χάρτης αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των προτάσεων του Γενικού Γραμματέα, τις οποίες υποστηρίζουμε και αποτελεί μια δίκαιη βάση για

διαπραγματεύσεις. Αυτός ο χάρτης δεν σχεδιάστηκε τυχαία. Είναι το αποτέλεσμα πολύ προσεκτικής και μακρόχρονης δουλειάς και αντιπροσωπεύει μια δίκαιη ισορροπία συμφερόντων. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί να αλλάξει. Είπαμε στον κ. Ντενκτάς να μας παρουσιάσει τις δικές του υποδείξεις, τις οποίες θα συζητήσει με τον κ. Βασιλείου, και νομίζω ότι έχει αρχίσει να το κάνει. Μας είπε πού διαφωνεί με τα κριτήρια του ΟΗΕ και υπέδειξε άλλες γραμμές στο χάρτη.

Πιο έντονος ήταν ο Λέτσκι σε μια άλλη συνέντευξη του στην τουρκική εφημερίδα " Σαμπάχ" στις 24 του ίδιου μήνα.

Εξέφρασε αισιοδοξία για την πορεία των συνομιλιών και πρόσθεσε ότι στηρίζει αυτήν την αισιοδοξία του στο γεγονός ότι η τουρκική πλευρά βρισκόταν κατά την έκφραση του στο βεληνεκές συμφωνίας για το εδαφικό και το προσφυγικό και ότι η Ελληνοκυπριακή πλευρά αποδέχθηκε στη Νέα Υόρκη τη Δέσμη Ιδεών της Γενικής Γραμματείας των Ηνωμένων Εθνών.

Σχολιάζοντας την άρνηση του Ντενκτάς για παραχώρηση της Μόρφου ο Λέτσκι είπε ότι αν ο Τουρκοκύπριος ηγέτης δεν παραχωρήσει τη Μόρφου τότε θα αναγκασθεί να δεχθεί περισσότερους ελληνοκυπρίους πρόσφυγες στο Βορρά.

Και μιλώντας έξω από τα δόντια ο Λέτσκι προειδοποίησε:

"Δεν μπορεί ο Ντενκτάς να αποκτήσει τα πάντα".